

לקוטי תורה

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת חוקת

תשפ"ג

ד"ה "מה טובו אוהליך" (א)

ליקוטי תורה שלח, דף עג עמודה א

לומדים יקרים,

השבוע אנו מתחילים לפרסם סדרה ארוכה של שיעורים על ד"ה "מה טובו אוהליך" לפרשת בלק, ובעז"ה נמשיך לפרסם את השיעורים בשבועות הקרובים.

תוכן העניינים

- ירידת הנשמה בגוף - כדי להיות בעל תשובה.....3
- תשובה תתאה: לעקור את רצונו מהרע.....7
- בחינת 'אלוקיי בקרבי' - על ידי הצמצום.....10
- בכל נשמה יש חלק משם הוי"ה.....13
- נשמות דאצילות - גבולות הנשמות.....16

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"מה טובו אוהליך יעקב" וכו'. להבין מאמר רבותינו ז"ל "כל הקורא לאברהם אברם עובר בלאו", שנאמר: "ולא יקרא עוד שמך אברם". "אלא מעתה, הקורא ליעקב 'יעקב', הכי נמי? שאני התם דהדר אהדריה קרא" וכו'. והעניין, שאי אפשר לבוא ולהגיע למדרגת ישראל כי אם בהקדימו תחילה מידת ומדרגת יעקב, ועיין בפרשת וישלח [דף קעד עמוד א]. והנה, ביעקב כתיב "ויעקבני זה פעמיים". ולהבין זה, צריך להבין תחילה הקושייה למה ירדה הנשמה לעולם הזה בכדי שתקבל שכר אחר כך בגן עדן,

ירידת הנשמה בגוף – כדי להיות בעל תשובה

מידת ומדרגת יעקב, ועיין בזוהר פרשת וישלח [דף קעד עמוד א], שם הוא עוסק בעניין הזה. ישראל זוהי מדרגה, דרגה מסוימת בהוויית האדם, והמדרגה הזו היא דרגה שנייה שחייבת לעבור דרך המדרגה של יעקב, ומשום כך יעקב וישראל נשארים קשורים זה בזה. כל אדם פרטי יכול להיות יעקב ויכול להיות ישראל, והוא אינו יכול להיות ישראל אלא אם כן הוא היה יעקב תחילה, ולכן השמות של יעקב וישראל חוזרים אין ספור פעמים. כיוצא בזה, כמו שיעקב הפך להיות ישראל כך גם כשיש ירידה מן המדרגה ישראל נופל ממדרגתו וחוזר להיות יעקב. אברם – אברהם הוא סוג של שינוי בלתי הפיך; הוא חד פעמי והוא איננו חוזר יותר, לעומת זאת יעקב וישראל הם חילופי מדרגות, רצוא ושוב. והנה, ביעקב כתיב "ויעקבני זה פעמיים" (בראשית כז, לו). יעקב הוא גם כן לא יעקב פשוט, וכמו שהוא יסביר אחר כך גם יעקב עובר באיזושהי דרך טלטלה ולא אחידה, כלומר גם ביעקב עצמו יש מדרגות.

ולהבין זה, כדי להבין את העניין הזה כראוי לו, צריך לצאת לעולם אחר לגמרי. צריך להבין תחילה הקושייה למה ירדה הנשמה לעולם הזה בכדי שתקבל שכר

"מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל" (במדבר כא, ה). להבין מאמר רבותינו ז"ל "כל הקורא לאברהם אברם עובר בלאו" (ברכות יג.), שמי שקורא לאברהם אבינו בשם 'אברם' עובר בלאו. שנאמר: "ולא יקרא עוד את שמך אברם, והיה שמך אברהם" (בראשית יז, ה). ושואלים בגמרא: "אלא מעתה, הקורא ליעקב 'יעקב', הכי נמי? שגם הוא יעבור על לאו משום שכתוב "ולא יקרא שמך עוד יעקב" (בראשית לה, י)? שאני התם דהדר אהדריה קרא", המקרה שם שונה משום שהכתוב בעצמו חוזר וקורא לו יעקב גם אחרי שהוא נקרא ישראל. זאת אומרת שאברהם, מאותו זמן שנאמר בו "ולא יקרא עוד את שמך אברהם", לעולם נקרא אברהם ואף פעם לא נקרא אברם. אבל במקרה של יעקב, אף על פי ששמו משתנה לישראל הכתוב כבר בספר בראשית חוזר וקורא לו יעקב, ולמעשה כך גם בכל המקרא: פעמים קורא לו יעקב ופעמים ישראל.

והעניין, וזוהי בעצם התמצית של עניין המאמר הזה, שאי אפשר לבוא ולהגיע למדרגת ישראל כי אם בהקדימו תחילה

והלא קודם ירידתה הייתה בוודאי בגן עדן והייתה נהנה מזיו השכינה, ומהו היתרון על ידי ירידתה וכו'. והנה יש על זה כמה תירוצים. אך התירוץ האמיתי הוא כמאמר רבותינו ז"ל: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא", וכמאמר רבותינו ז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד". והנה הנשמות קודם ירידתן לגוף הם בוודאי צדיקים גמורים, אך זהו היתרון שלהם בירידתן בגוף שנעשים בחינת בעלי תשובה שאז הם למעלה מעלה מצדיקים (ועיין מזה בד"ה "אלה מסעי" גבי "אשר ברא אלוקים לעשות" וכו', ובד"ה "ועתה יגדל נא שזהו עניין עומדים ומהלכים, ובד"ה "מי מנה עפר יעקב", ובד"ה "את קרבני לחמי" וכו').

יושבת בגן עדן היא נהנית מזיו השכינה למרות שלא מגיע שום דבר – היא נהנית חינם והיא בבחינת 'אוכל לחם חסד'. אבל אם הנשמה ירדה למטה והיא התייגעה כמה שהתייגעה ואחר כך היא מקבלת שכר – אז זה שכר הגון. זאת אומרת שהירידה היא כדי לבטל את עניין הבושה. אבל אדמו"ר הזקן עוסק כאן בתירוץ אחר. אך התירוץ האמיתי הוא כמאמר רבותינו ז"ל: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא" (אבות ד, יז), וכמאמר רבותינו ז"ל המקביל: "במקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד" (ברכות לד.), ובהמשך הוא באמת יעסוק בעיקר בעניינים סביב נקודת התשובה. הנקודה כאן היא שתשובה ומעשים טובים עדיפים מחיי העולם הבא, ולכן ירידת הנשמה לגוף איננה על מנת לעלות לגן עדן; היא איננה רק בבחינה של לעמוד בניסיון, אלא יל ידי זה שהנשמה יורדת לעולם הזה היא אמנם נכנסת לסיכון גדול, כמו שאנחנו רואים, אבל תוך כדי כך הנשמה גם עושה דברים שהיא איננה יכולה לעשות בגן עדן, דברים שמעלתם היא למעלה-מעלה ממעלת גן עדן, וזוהי

אחר כך בגן עדן, והלא קודם ירידתה הייתה בוודאי בגן עדן והייתה נהנה מזיו השכינה, ומהו היתרון על ידי ירידתה לעולם הזה? התשובה הידועה לשאלה לשם מה יורדת הנשמה לעולם היא שהירידה היא כדי שהנשמה תחזור ותעלה למדרגה עליונה ותשב בגן עדן ותהנה מזיו השכינה. אבל השאלה הגדולה יותר, היא בשביל מה בכלל היא צריכה לרדת כדי לעלות? שלא תרד ושלא תצטרך לעלות! כל העניין הזה נראה מיותר. לכאורה, כל העניין של ירידת הנשמה הוא במקרה הטוב דבר ללא מטרה, דבר מיותר, ובמקרה הרע הנשמה יכולה לסיים לאו דווקא בגן עדן – יש גם מקומות אחרים שהיא יכולה לגמור בהם. אם כן, יש בזה אפילו סיכון, ואם הסיכוי הוא רק לחזור לאיפה שהנשמה הייתה, אז כבר עדיף שהיא לא תרד ולא תעלה.

והנה יש על זה כמה תירוצים. על העניין של ירידת הנשמה, יש כמה תירוצים שבנויים באופנים שונים. אחד מהם למשל, שהוא לא מזכיר כאן, הוא שזה נעשה כדי שהנפש לא תאכל 'נהמא דכיסופא', לחם בושת (ראה במגיד מישרים לפרשת בראשית). כשהנשמה

וכמה אופנים גם מבלי שהוא היה אף פעם במדרגה של עבירה.

מהסיבה הזו מופיע בכל מיני מקומות ובכל מיני צורות, למשל בסליחות, שאחד הדברים שנבראו לפני בריאת העולם הוא התשובה. זאת אומרת שהתשובה היא לפני התשתית של העולם, עוד לפני שהעולם נוצר – נוצר העניין של התשובה. העניין הזה מסביר גם עניינים אחרים שמבוארים במקום אחר, שכל העניין של התשובה כולל בתוכו בכל אופן שיהיה סוג של הוויות שהם נגד ההוויה של העולם. תשובה היא במובן מסוים דבר שהולך נגד חוק העולם, נגד חוק המציאות בכללה. זו הסיבה לכך שכדי שדבר כמו תשובה יוכל להיות קיים הוא צריך להיות קיים עוד לפני היות העולם, משום שכך הוא איננו שובר את חוקי העולם אלא הוא תשתית שהעולם נבנה בתוכה. באופן כזה העולם כבר בעצם הווייתו מותנה באפשרות קודמת של תשובה, ואז אין כאן שבירה אלא חזרה של העולם לאיזושהי מתכונת קודמת.

התמצית של העניין, בלי אריכות גדולה, היא שבתוך העולם שלנו עד כמה שאנחנו מכירים אותו, בעצם אי אפשר לעשות תשובה. ניקח את העולם הפיזי, שהוא עולם לדוגמה מבחינתנו, אבל זה נכון גם בתוך כל מיני עולמות אחרים: עולה אדם לאיזשהו מגדל, ומחליט לזרוק משם כדור. הכדור מתחיל ליפול למטה, וכשהוא נמצא בקומה הארבע-עשרה, מי שזרק אותו אומר: 'סליחה, עשיתי טעות, אני חוזר בי, אני לא רוצה שהוא יפגע באף אחד!'. זו חרטה יפה מאוד, אבל בסופו של

הסיבה לכך שהנשמה יורדת. זוהי לא רק ירידה לצורך עלייה למקום הקודם שבו היא הייתה, אלא שעל ידי הירידה הזו יכולה להיות עלייה למעלה הרבה יותר גבוהה מכל מקום שהיא הייתה בו.

כעת הוא עומד על הנקודה בקצרה. והנה הנשמות קודם ירידתן לגוף הם בוודאי צדיקים גמורים, שכן מה יכול להיות רע בנשמה שיושבת בגן עדן? היא בוודאי צדיק גמור. אך זהו היתרון שלהם בירידתן בגוף, שנעשים בחינת בעלי תשובה שאז הם למעלה מעלה מצדיקים. היתרון הוא בעצם שהנשמה יורדת לתוך הגוף כדי להגיע למדרגת בעל תשובה, משום שבהיותה בעולם העליון היא רק במדרגת צדיק - והיא אמנם בתכלית השלמות שם, אבל היא אינה יכולה להיות במעלת התשובה, שהיא מעלה גדולה ומעלה יתירה.

הקו המרכזי של המאמר הוא להסביר מהו עניינה של התשובה. אדמו"ר הזקן מסביר, מה שאגב עולה במקומות רבים אחרים בכמה אופנים, שתשובה היא כמשמעה – במשמעות של שיבה, והיא איננה קשורה בהכרח ואיננה כוללת את המושג של עבירה, כלומר יכול להיות בעל תשובה בלי שהוא יהיה לפני כן בעל עבירה. כשם שמי שהוא בעל עבירה איננו צריך להקדים תשובה לזה, כך מי שהוא בעל תשובה איננו צריך להקדים עבירה לזה. התשובה היא דבר שעומד בפני עצמו, שיכול להיות קשור בעבירה ויכול להיות שהוא לא קשור בעבירה, ולכן אדם יכול להיות במדרגה של בעל תשובה בכמה

והנה יש שלושה מיני תשובה. האחד היא התשובה תתאה, שיהיה סור מרע בתכלית, שלא יפגום בעוונות גשמיים במחשבה ודיבור ומעשה. וצריך לעשות תשובה להתחרט על העבר ולעקור את רצונו מן הרע וכו', שלא ירצה להיפרד מייחודו ואחדותו יתברך, וכמ"ש לעיל.

שאחרי שהוא נשבר כבר אי אפשר להגיד לו 'סליחה טעיתי', או שכמו שקורה הכוס נפלה בטעות מידי והייתי רוצה שתחזור להיות במקומה; אלא יש גם דברים כמו תמימות שאני לא יכול לרכוש אותם בחזרה, במובן הזה שאי אפשר להגיד 'אחרי שנודעו לי כך וכך דברים ועברו עליי כך וכך ניסיונות, אני מחליט שוב להיות תמים'. לכן המושג של התשובה הוא מושג מפתיע, מפני שהוא אומר: אני מחזיר את הדברים לנקודת ההתחלה, כאילו לא היה שום דבר.

זהו האופן שבו אדמו"ר הזקן מסביר מדוע התשובה קדמה לעולם. בעצם, על ידי זה שהתשובה קדמה לעולם העולם חייב להסתגל לתשובה, לרעיון הזה שבו ניתן להחזיר דברים למקום שבו הם היו לפני, לעניין שעל ידי ניתן כביכול לשכתב את ההיסטוריה הפרטית או הכללית. אני יכול לשכתב אותה לא מבחינת זה שאני מרמה ושאני משקר לעצמי, אלא אני משכתב אותה באמת, באופן כזה שהדברים שקרו מקבלים תוכן אחר ומשמעות אחרת ומה שהיה הוא כלא היה, וכיוצא בזה.

חשוב לומר שההגדרה הזו של תשובה היא בתוך העולם שלנו בלבד ולא לעולם העליון, מפני שהעולם העליון הוא במהותו עולם מסודר ובתוך עולם מסודר אין מושג כמו תשובה. התשובה היא חלק ממה שיש רק בתוך העולם שלנו, שהוא אנומליה של המציאות – זוהי מציאות לא

דבר הכדור הזה נופל למטה בין שהוא מתחרט בין שהוא איננו מתחרט. מדוע? מפני שהמאורע שנעשה הוא מאורע, ואני לא יכול לבטל אותו על ידי זה שאני אומר סליחה. באופן הזה ובהיקף הזה היה צריך להיות גם בזמן שאדם מסוים עושה עבירה: אדם עושה עבירה ואחר כך אומר 'סליחה, טעיתי'; מה זאת אומרת 'סליחה טעיתי'? טעית, אז עכשיו אתה צריך לשלם את המחיר – בדיוק כמו שאדם משלם על זריקת כדור מגג שפוגע בדברים אחרים, או על דברים כיוצא בזה.

הנקודה הזו נכונה לא רק בעולם החומרי שמצד מסוים אולי נראה לנו יותר קשוח, אלא זה נכון גם בעולם הרוחני, לגבי דברים מאוד פשוטים. ניקח למשל דבר מאוד פשוט: במקרה שמעתי דבר מה. אני יכול לעשות מה שאני רוצה: אני יכול לנסות לשפר אותו, להיטיב אותו, להעביר בו דברים אחרים, אבל אני אינני יכול למחוק אותו. זה אחד הדברים שקשור גם בחטא עץ הדעת. העניין של הדעת בכללו כולל בתוכו שאחרי שדברים מסוימים נודעו לי, שוב אינני יכול למחוק אותם. יש לי אדם קרוב, מספרים לי על האדם הקרוב הזה סיפור נורא ואיום, ועכשיו הסיפור הזה קיים, אינני יכול לחזור אחורה אלא חייב להתחיל מהשלב אחרי ששמעתי את הסיפור.

תיארו את העניין הזה מכל מיני צדדים, ואמרו למשל שזה לא רק כמו כלי זכוכית

התשובה, ומדובר שם על זה שבמובן מסוים המעשים הטובים הם דרגה גבוהה יותר מאשר חיי העולם הבא, משום שחיי העולם הבא הם 'זיו השכינה', כלומר הם הקרנה של המציאות והם לא מציאות חדשה, לעומת המעשים הטובים שהם יוצרים מציאויות בדרגה גבוהה יותר.

תשובה תתאה: לעקור את רצונו מהרע

והנה יש שלושה מיני תשובה, שהם דרגה מעל דרגה: האחד היא התשובה תתאה, התשובה התחתונה, שיהיה סור מרע בתכלית, שלא יפגום בעוונות גשמיים במחשבה ודיבור ומעשה. וצריך לעשות תשובה להתחרט על העבר ולעקור את רצונו מן הרע וכו', שלא ירצה להיפרד מייחודו ואחדותו יתברך, וכמ"ש לעיל. הוא מדבר כאן על תשובה מעניינת, מפני שדרגת התשובה התחתונה שהוא מדבר בה היא בעצם לא כל כך על הצד הפשוט של תשובה, שבו אדם שקודם היה אוכל צדפות מפסיק לאכול צדפות וכיוצא בזה. הוא מדבר על מהות אחרת, על מושג אחר: כבר בנקודת ההתחלה הוא מדבר על 'תשובה תתאה' כרגש, כעניין, כמהות שהיא מעבר למדרגה של עצם ההפסקה של עשיית דברים רעים, אלא הוא מנסה ממש לעקור לחלוטין את רצונו מן הרע, שזה הרבה יותר מאשר תשובה.

מסודרת ולא טבעית, ובעולם העליון אין אנומליות כאלה; בעולם העליון אני נמצא במקום מסוים ושם אני נמצא. לכן, כשהוא מדבר על "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה" (זכריה ג, ז) הוא אומר שהאדם הוא בגדר של מהלך והמלאך הוא בגדר של עומד, כי המלאך שייך בעצם לעולם עליון ובאשר הוא שייך לעולם עליון, יש לו מציאות קבועה, מציאות שהיא סטטית ביסודה. המציאות של האדם לעומת זאת היא מציאות של מהלך, מציאות משתנה (ראה בתורה אור לפרשת וישב, ד"ה "ונתתי לך מהלכים").

הדברים האלו היו כבר חלק מהעיסוק של הפילוסופיה היוונית העתיקה, שדיברה על פרדוקס התנועה, שהוא גם כן שייך לעולם הזה, שהוא עולם שאפשר לנוע בו. זה קשור גם לזה שבתוך העולם הזה יש כביכול מערכות עוקפות שאינן נמצאות בתוך העולם העליון. כלומר מצד מסוים, העולם העליון בנוי כמו תרגיל חשבוני, ובתוך התרגיל החשבוני אין גמישות – או שזה מינוס או שזה פלוס, ואני לא יכול לעשות שום דבר בעניין הזה. אבל העולם שלנו בנוי כמו פרוזה, כמו שירה – וזה כבר משהו אחר; השאלה היכן נמצא החיובי והיכן נמצא השלילי כבר איננה בהירה כל כך. יש אפשרות מסוימת למנעד, למשחק, לשינוי בתוך הדברים הללו.

עד כאן הייתה הקדמה של העניין שמטרתה של ירידת הנפש לעולם הזה היא בעיקר תשובה. רק נעיר שבמקומות אחרים מדובר על העניין של מעשים טובים לא פחות מאשר על העניין של

וזוה התשובה הוא בתפילה על ידי אומרו "ברוך אתה ה' אלוקינו", שיומשך בחינת אלוקינו בקרבנו, והוא בחינת ממלא כל עלמין.

לחשוב על דובים לבנים, גם אם הוא מתאמץ מאוד – יכול להיות שכל היום הדובים הלבנים יעלו אצלו במחשבה. אני לא יכול למנוע את עצמי שיעלו בדעתי דובים לבנים על ידי עשייה פשוטה, וגם אם אני לא מעמיק במחשבות עליהם הם ממשיכים ונדחפים אל המחשבות שלי. יש אנשים שחושבים על דובים לבנים, יש אנשים שחושבים על נשים, וזה בעצם אותו דבר. יושב לו בחור וכל פעם עולים לו הדובים הלבנים האלה בראשו, זה אפילו לאו דווקא שהוא נמצא באזור, ועדין הדובים הלבנים האלו נמצאים בכל פעם. ואמנם אי אפשר למונע את עצם עלייתה של המחשבה, את הרצייה, אבל אדם יכול לקטוע את המחשבה.

ה-תשובה תתאה' שהוא מדבר עליה כאן היא הניסיון להגיע לדרגה כזאת שבה האדם מצליח לקטוע גם את הרצייה עצמה. ב-תשובה תתאה' העניין הוא שהאדם קוטע את המחשבה, ובמובן מסוים זה עניין של שליטה – ואנשים יכולים ללמוד להגיע לשליטה. כשמלמדים ילד קטן, ולא רק ילד קטן – אפילו כלבלב שמלמדים אותו כל מיני דברים, פירושו של דבר הוא שיש לו שליטה מסוימת על הפעילות הגופנית שלו, וכיוון שבסופו של דבר הוא יכול להיות מאולף לעניין מסוים ולשלוט על עצמו, אז יש טעם ללמד אותו. באותו אופן, אדם יכול לגבי מעשה ולגבי דיבור – ולמען האמת גם החברה יכולה לסייע בעניין הזה. אמנם היום זה כבר לא נהוג וכבר אין יותר דברים כאלה, ובכלל

העניין הוא שגם בתוך ה-תשובה תתאה' יש כמה סוגים של תשובה. יש את ה-תשובה תתאה' שאנחנו מכירים, שבה אדם היה עושה כאלה וכאלה דברים וכעת הוא מפסיק לעשות אותם. הוא לא היה עושה מה שהיה צריך לעשות, ועכשיו הוא עושה את מה שהוא צריך לעשות. זוהי תשובה תתאה' אחת, וכדי שאדם בכלל יגיע לדרגה הזו הוא צריך להיות קשור הן בעשה והן בלא תעשה. אבל כשאדמו"ר הזקן מדבר כאן על תשובה תתאה' הוא מדבר אפילו על עקירת הרצון שלו: לא רק על עקירת המעשה, אלא את עצם ההתעניינות, את הרצייה, את השאיפה להיות בצד האחר – שלפעמים היא פחותה אפילו מ-עבירה במחשבה.

יכול להיות שיהיה אדם שהוא יכול לשלוט בעצמו עד כדי כך שכשם שהוא אינו עושה מעשה אסור כך הוא גם דואג שהוא לא יחשוב מחשבה אסורה; ואנשים יכולים לעשות את זה אם הם רוצים. אני לא אומר שזה קל, כמו שכל סוג של פעולה הוא לא קל. אבל אדם יכול לשלוט בעצמו, וכמו שהוא מגדיר ואומר את זה בכמה וכמה ספרים: אדם תמיד יכול לקטוע את המחשבה שלו. מחשבה היא לא תהליך בלתי רצוני אלא היא תהליך רצוני, והאדם יכול לקטוע אותו מתי שהוא רוצה. מה שהוא לא יכול לקטוע, זה את העלייה של המחשבה בשנית. אם אני רוצה איזה דבר או חולם על איזה דבר, אני יכול לנסות להפסיק לחשוב עליו – אבל זה יחזור ויעלה אליי. אותו איש שאומרים לו לא

לעומת זאת, בתשובה מעשית יכול להיות שעל ידי תרגול ועבודה אדם יגיע למצב שבו המאבק נעשה לו קל יותר ופשוט יותר עם הזמן, והוא כבר לא עוד מעין מלחמת עולם כזו בשבילו. אדם לומד את הדברים הללו כמו שאנשים לומדים בפועל, ואנחנו רואים לא מעט שאנשים לומדים לעשות דברים מאוד מורכבים או לומדים להימנע מלעשות דברים מאוד מורכבים – משום שבסך הכל זה אפשרי, וזה תרגול שבאמת יכול לעשות את החיים חלקים יותר ועם פחות מהומות. אם כן, כאמור – אין כאן שינוי מהותי, אין כאן תהליך פנימי. כדי לעשות תשובה, אפילו כדי לעקור את הרצון, נצרכת פעולה שהיא הרבה יותר מעמיקה, ולפעמים היא מגיעה לשלב כזה שבו אדם יכול לעשות את הדברים דווקא כשהוא עובר תהליך משברי, ודווקא לאחריו הוא יכול לשנות שם דבר ולתקן אותו.

וזה התשובה הוא בתפילה. התשובה הזו, שכמו שהוא אומר פה יכולה להיות מתמדת, היא לא קשורה בדברים שאדם עושה, ולכן יכול להיות אדם שעושה דברים נוראיים אבל מצד שני הוא עדיין יהיה בתהליך של תשובה, כיוון שהתשובה היא בתפילה. על ידי אומרו "ברוך אתה ה' אלוקינו", שעניינו שיומשך בחינת אלוקינו בקרבנו, כלומר כשאני אומר "ברוך אתה ה' אלוקינו", אני בעצם מתפלל שהקב"ה יתגלה בתוכנו. והוא בחינת ממלא כל עלמין, כלומר הבקשה היא לא להתגלות שתהיה בחוץ, אלא להתגלות שתהיה בפנים; התגלות שתהיה

לא עשו את זה בארץ אבל היה זמן מסוים במקומות אחרים, שכאשר ילד היה מוציא מילה מלוכלכת מהפה – היו אומרים לו לרחוץ את הפה בסבון; ואחרי שהוא רוחץ את הפה בסבון פעמיים, אז הוא מפסיק לדבר מילים כאלה. למעשה, זוהי לא פעולה של תשובה אלא זו פעולה של אילוף. דברים כאלו יכולים לקרות, ולמען האמת זה עובד די טוב, וקוראים לזה 'התניה קלאסית' – שבה מצמידים מעשה מסוים שנראה בעינינו שלילי עם תגובה או תוצאה שלילית.

אמנם החברה איננה יכולה לשלוט על המחשבות, אין לה משטרה שתעשה את זה; אבל אדם יכול לתרגל את עצמו שכשם שהוא יודע שיש מעשים שלא ייעשו, וגם אנשים אחרים מלמדים אותו דברים מעין אלו – אז הוא יכול גם לשלוט בחשיבה שלו, ולדעת שיש דברים שמותר לחשוב אותם ויש דברים שלו.

אבל כל זה לא שייך כלל ל-'מבנה הרצייה', וכפי שמבואר באריכות בספר התניא, ה-'בינוני' של התניא יכול להיות אדם כזה שלעולם איננו מגיע לשינוי של הרצייה שלו. הוא אמנם נמצא כל הזמן במאמץ מתמיד של שליטה, אבל לא של שינוי. הוא נמצא בשליטה מלאה על כל הפעילות הרצונית שלו, אבל אין לו שליטה על הפעילות הלא רצונית. בשביל לעשות שינויים כאלו, זה בוודאי דורש כניסה יותר גדולה, ובדרגות מסוימות זה אפילו בלתי אפשרי לאדם שנולד כאדם רגיל, אלא עם מאמצים גדולים מאוד ובעבודה נוראה מאוד.

כדכתיב בפרשת וילך: "הלא על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה" (ועיין מזה בזוהר ח"א עמוד קס, "ושלטין עליה וכו' ומאן גרים" וכו', וברבות סדר נשא פרשה י דף רלז א, בעניין "ומצאוהו רעות רבות" וכו', ובפרשת ואתחנן ד, רפט א). וכתיב: "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוקיכם", נמצא העוון הוא מסך מבדיל בין האדם ובין אלוקינו.

ובמקום אחר נתבאר פירוש ועניין אלוקינו, שאומרים כן על שם אלוקים דווקא, והיינו משום שכדי להיות "אלוקי בקרבי", שזהו פירוש אלוקינו, הנה זהו אי אפשר כי אם על ידי צמצום, על דרך "צמצם שכינתו בין שני בדי ארון" וכו'. דלכאורה אינו מובן, הלא "מלא כל הארץ כבודו" ו-"את השמים ואת הארץ אני מלא", ולא נזכר על זה לשון צמצום כלל, ומדוע גבי בדי הארון אמרו רבותינו ז"ל "צמצם שכינתו"? אך העניין הוא, כי הגם שנאמר "את השמים ואת הארץ אני מלא", עם כל זאת אינו מאיר בהם בבחינת גילוי כי אם בבחינת העלם, שהרי נקרא סתימו דכל סתימין (אבל בין בדי הארון היה אורו יתברך מתגלה בבחינת גילוי). והוא כמ"ש במקום אחר שבאלוקות אין שייך כלל עניין הסתלקות והתפשטות כי אם עניין העלם וגילוי, שבאמת "את השמים וכו' אני מלא".

יש סיפור שמספרים אותו על כמה אנשים, ויש כאלו שמספרים אותו על בעל חידושי הרי"ם, ששאל חסיד אחד שלו איפה נמצא הקב"ה, והחסיד ענה לו: 'מה זאת אומרת איפה הוא נמצא? הוא נמצא בכל מקום!' אז הוא ענה לו: 'זה לא מדויק; הקב"ה נמצא בכל מקום שנותנים לו להיכנס'. ולמעשה, אני מונע ממנו להיכנס כיוון ש-"כי אם עוונותיכם היו מבדילים" – זה הדבר שמונע מאלוקים מלהיכנס. בכל מקום שיש עוון יהיה גם קיר, מסך. אני יכול לבנות כמה וכמה קירות שעל ידיהן אני נעשה כביכול סגור ואטום לגמרי, ו-"אין אלוקי בקרבי" בכלל בכל אופן שיהיה.

בחינת 'אלוקי בקרבי' – על ידי הצמצום

ובמקום אחר נתבאר פירוש ועניין אלוקינו שאומרים כן על שם אלוקים,

בתוכי ולא התגלות בתוך איזושהי מציאות כוללת.

כדכתיב בפרשת וילך (בראשית לא, יז): "הלא על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה". גם כאן אדמו"ר הזקן מתכוון לחלוקה דקה של הרגשות: אדם יכול להרגיש שיש אלוקים בעולם אבל הוא לא נמצא בקרבי, וכאשר הוא לא נמצא בקרבי – קורים כך וכך דברים. הבקשה שלי היא לא על המושג הכולל, על המציאות האלוקית בכללה בהפשטה, אלא על המציאות הקרובה, על המגע הקרוב. וכתיב: "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוקיכם" (ישעיה נט, ב), נמצא העוון הוא מסך מבדיל בין האדם ובין אלוקינו. כשאני אומר 'ברוך אתה ה' אלוקינו' אני רוצה שהקב"ה יהיה בקרבי; אבל בעצם, מי מפריע לקב"ה להיות בקרבי? התשובה היא שרק אם אני מגרש אותו אז הוא לא נכנס.

בבחינה של התגלות. מה שיכול להיות בבחינת התגלות, הוא כאשר הקב"ה כביכול מצמצם את עצמו על מנת שתהיה איזושהי נקודת קשר בין המעלה והמטה, ולולא זה בכלל אין נקודת משמעות בקשר הזה.

על דרך מה שאומרים שהקב"ה "צמצם שכינתו בין שני בדי ארון" (תנחומא ויקהל ז). מה הכוונה בכך שהקב"ה צמצם את שכינתו בין בדי הארון? מה הכוונה שהמקום שבין בדי הארון הוא מקום השכינה? דלכאורה אינו מובן, הלא "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו, ג). יש ביטוי כזה "מלוא כל הארץ כבודו", ויש לו משמעות מסוימת. תרגמו את הפסוק הזה בכל מיני תרגומים באופן זהיר כדי להרחיק אותו קצת מהמשמעות שלו, וכמו שמצוי בתרגום שלנו: "מליא כל ארעא זיו יקריה", כלומר מלאה כל הארץ זיו כבודו – הרי שהוא מנסה להרחיק את התיאור של הקרבה. אבל יש פסוק שמבטא את הרעיון הזה אפילו בצורה חריפה יותר: ו-"את השמים ואת הארץ אני מלא" (ירמיהו כג, כד), ולא נזכר על זה לשון צמצום כלל, ומדוע גבי בדי הארון אמרו רבותינו ז"ל צמצם שכינתו?

אך העניין הוא, כי הגם שנאמר "את השמים ואת הארץ אני מלא", עם כל זאת אינו מאיר בהם בבחינת גילוי כי אם בבחינת העלם, שהרי נקרא סתימו דכל סתימין (אבל בין בדי הארון היה אורו יתברך מתגלה בבחינת גילוי). והוא כמ"ש במקום אחר שבאלוקות אין שייך כלל עניין הסתלקות והתפשטות כי אם עניין העלם וגילוי, שבאמת "את השמים ואת

מדוע משתמשים דווקא בשם אלוקים. והיינו משום שכדי להיות "אלוקיי בקרבי", שזהו פירוש אלוקינו. 'אלוקינו' משמעו האלוקים שלנו, כלומר שהוא נמצא בנו, בתוכנו. לא שהוא נמצא בכלל, אלא הוא 'אלוקינו' בכינוי השייכות. לא מדובר על ה' אלוקים' באופן מופשט, אלא על אלוקיי שקשור אליי. והאפשרות הזו של "אלוקיי בקרבי" הנה זהו אי אפשר כי אם על ידי צמצום. כדי שיוכל להיות אלוקינו, לא צריך שתהיה התגלות אלא הצטמצמות. במובן אחר, עצם ההתגלות האלוקית בכל אופן שיהיה באה ונובעת על ידי גדר של צמצום. כשאני מדבר על זה שהקב"ה מתגלה, תמיד צריך להוסיף את השאלה 'למי הוא מתגלה'? וכאן התשובה היא שהוא מתגלה לי. כדי שהוא יוכל להיות גלוי בשבילי צריכה להיות איזושהי נקודה של התייחסות ושל ערך, ואם אין שום נקודת התייחסות הרי שגם אין התגלות.

אני יכול לדבר על מציאות שאין לאף אחד איתה שום מגע, שאין לאף אחד בה שום השגה, שאין לאף אחד בה שום הכרה, ובמקרה הזה לא משנה אם הדבר ישנו או איננו, מפני שלהבדל בין אם הוא ישנו או איננו אין שום משמעות. זה בוודאי לא דבר שמתגלה, ולכן אני לא יכול להגיד שהוא נמצא עבורי באיזה שהוא אופן; אני רק יכול לומר שבאופן תיאורטי יכולים להיות שיש כל מיני דברים – מכיוון שאין לי שום מגע איתם. גם בנוגע למהות האלוקית, כפי שהוא יסביר, לא יכול להיות שתהיה לו לאדם התייחסות אליה, ומבחינה זו המהות האלוקית איננה

רק שהוא בבחינת העלם. אכן בין בדי הארון היה מאיר בבחינת גילוי. וכמו על דרך משל באדם, המחשבה מאירה ברגל גם כן כדלקמן, אך שברגל היא בבחינת העלם ומקיף אבל במוח היא מאירה בבחינת גילוי ממש ולא בבחינת העלם ומקיף לבד, וכמ"ש מזה באריכות בד"ה ויקח קורח. והנה כדי שיאיר אלוקותו בבחינת גילוי אי אפשר כי אם על ידי צמצום, שזה הגילוי הוא צמצום אצלו יתברך, כמו הדיבור על דרך משל זהו הגילוי והוא השפלה וירידה לגבי הרב וכו'. ועל דרך זה להיות נקרא אלוקינו ממש, זהו על ידי צמצום וכו'. ולכן לא נזכר בחינה זו על כל השמות, כי אם על שם אלוקים דווקא. וזהו עניין התשובה האחת, להיות בחינת אלוקי בקרבי.
(אך צריך להבין, דהא כתיב: "כי חלק הוי"ה עמו".

המחשבה נמצאת גם ברגל. אך שברגל היא בבחינת העלם ומקיף, אבל במוח היא מאירה בבחינת גילוי ממש ולא בבחינת העלם ומקיף לבד. למרות שהנפש נמצאת ברגל, הרגל איננה יכולה לחשוב ואני אינני יכול להגיד לרגל שתחשוב.

למעשה, הנקודה שהוא מדבר עליה כאן נכונה במובן מסוים הן להתגלות של האלוקי בעולם והן להתגלות של הנפש בתוך הגוף. כפי שהוסבר כמה פעמים, גם הנפש כשלעצמה איננה יכולה להתגלות, משום שהיא מהות שהיא הרבה מעבר לעולם החומרי. הנפש יכולה להתקשר עם הגוף רק דרך סדרה של התקשרויות שעוברות משלב לשלב עד שהיא מגיעה לקשר עם הגוף. גם כשהנפש מגיעה לגוף היא איננה יכולה להתגלות במהותה, משום שהמוח שבראש הוא איננו כלי לגילוי מהות הנפש. לכן, כדי שהנפש תוכל להתגלות ולהתבטא במוח שבראש, היא צריכה לעבור שלב מסוים של צמצום. בכדי הנפש תוכל להתבטא ולהתגלות גם ברגל, היא צריכה לעבור שלב דרסטי עוד יותר של צמצום, ועל ידי כך יש אתו כוח החיים הן במוח והן ברגל. אמנם כוח

הארץ אני מלא". כלומר אמנם כתוב "את השמים ואת הארץ אני מלא", אבל המציאות שלו בשמים ובארץ היא מציאות שאין לה התגלות בכלל, שהרי הוא נקרא 'סתימו דכל סתימין' – סתום מכל הסתומים, ואין לנו שום דרך ומעבר אליו.

רק שהוא בבחינת העלם. אכן בין בדי הארון היה מאיר בבחינת גילוי. כדי שיהיה גילוי צריך שיהיה צמצום. פירושו של "אני מלא" הוא שהקב"ה בעצמו מלא את השמים ואת הארץ, אלא שהוא באמת איננו שייך לא לשמיים ולא לארץ, ואין שום משמעות למציאות הזאת, ולכן המלאות הזאת לא באמת פוגשת אותנו. כשאני מדבר על התגלות אני רוצה לדבר על משהו שיכול להיראות, שהוא לא 'סתימו דכל סתימין' – ובשביל זה צריך צמצום.

וכמו על דרך משל באדם, המחשבה מאירה ברגל גם כן, כדלקמן. בתוך האדם, הנפש ממלאת את כולו, ולכן יש ברגל נפש בדיוק כמו שיש בראש, ולכן כל המאפיינים והיכולות של הנפש נמצאים במהות בכל מקום בגוף, וממילא

לעשות צמצום של המחשבה – והצמצום הזה הוא ראשית הגילוי מצד המקבל. לכן כל העניין של ההתגלות פירושו הוא התגלות עבורנו אבל צמצום מבחינת הקב"ה.

ועל דרך זה להיות נקרא אלוקינו ממש, מבחינה של שייכות, זהו על ידי צמצום וכו'. זו הבחינה של שם אלוקים, שהוא השם של הצמצום ושל ההגדרה, של ההגבלה ושל הגבורות. ולכן לא נזכר בחינה זו על כל השמות, כי אם על שם אלוקים דווקא. על שמות אחרי של הקב"ה, אין נטיית קניין. אין בכלל מושג של נטיית קניין בשמות האחרים משום שהמהות של קניין, שהיא העניין של ההתקשרות ושל ההשגה באיזושהי דרגה, איננה שייכת בדרגות האחרות. מתי היא יכולה להיות שייכת? כאשר אני מדבר בשם שמבטא בעצמו את הצמצום – בשם אלוקים.

וזהו עניין התשובה האחת, להיות בחינת אלוקי בקרבי. זוהי התשובה ראשונה, 'תשובה תתאה'. תשובה תתאה היא כשאדם אומר 'רצוני שיהיה אלוקי בקרבי'. כדי שיהיה אלוקי בקרבי אני צריך לתת לו להיכנס, וכדי לתת לו להיכנס אני צריך להיפטר מכל מיני מכשולים שעומדים בדרך, מפני שהמכשולים הללו אינם נותנים לאלוקי להיכנס ולכן אין אלוקי בקרבי.

בכל נשמה יש חלק משם הוי"ה

(כאן יש הערה בעניין הזה: אך צריך להבין, דהא כתיב, הרי נאמר: "כי חלק הוי"ה עמו" (דברים לב, ט), ואנחנו מבינים את

החיים הזה הוא בדרגה אחרת, אבל במהותו הוא אותו כוח שמחיה את המוח. אני חושב שביצירת העובר המוח נוצר אחרי הרגליים, מפני שזה חלק שלמעשה רק בסוף הוא נעשה הכלי לגילוי של החיים.

והנה כדי שיאיר אלוקותו בבחינת גילוי אי אפשר כי אם על ידי צמצום, שזה הגילוי אלינו הוא צמצום אצלו יתברך, כמו הדיבור על דרך משל זהו הגילוי והוא השפלה וירידה לגבי הרב וכו'. כל העניין של דיבור הוא הורדה של המחשבה, לפעמים אפילו הורדה גדולה של המחשבה מפני שהמחשבה של החושב כשלעצמה יכולה להיות בדרגה גבוהה לאין ערוך. אבל כשאדם צריך להגיד את הדברים הללו הוא חייב לצמצם את המחשבה בכמה וכמה מיני צמצומים, בפרט אם הוא רוצה לדבר למישהו שנמוך ממנו. הוא צריך לעשות צמצום גדול מאוד כדי לבטא את הדברים באופן כזה שהם יוכלו להיות מובנים.

פירושו של דבר הוא, שהדיבור – שבשביל השומע הוא ההתגלות, שבביל המדבר הוא צמצום. המדבר לא יכול לדבר אלא אם כן הוא מצמצם את עצמו, לפעמים אפילו צמצום דרסטי, ואותו דבר שעבר צמצום הוא זה שנעשה עכשיו גילוי בשביל המקבל. זה לא רק משום שאי אפשר להעביר מחשבה אל מחשבה, אלא לפעמים המחשבה לא עוברת גם דרך הדיבור, ואדם יכול להיות מודע לזה שאם הוא ידבר בדרך שבה הוא חושב הדברים יהיו בלתי מובנים לחלוטין, וכדי שהוא יוכל לדבר באופן מובן לשומע, הוא צריך

והיינו שנשמת האדם הוא חלק משם הוי"ה ברוך הוא (כמו שנתבאר באגרת התשובה פרק ד), ואם כן איך אנו אומרים שרק על שם אלוקים דווקא אומרים אלוקינו. אך העניין, שהרי אנו אומרים "הוי"ה אלוקינו", אם כן רוצה לומר שהשם הוי"ה הוא עצמו ממש אלוקינו. ופירוש, כי בוודאי יש בכל נשמה חלק משם הוי"ה ממש ברוך הוא (כמו שנתבאר באגרת התשובה שם פרק ד הנ"ל, וכמ"ש בד"ה "ולא אבה הוי"ה אלוקיך לשמוע אל בלעם" וכו', ועיין מ"ש בד"ה בפרשיית נסכים). אך שהמשכה זו הוא על ידי שם אלוקים, כי שם הוי"ה הוא האור והחיות ושם אלוקים הוא בחינת הכלים שבהן נמשך האור, והן בחינת אותיות, וכמ"ש בספרם של בינונים חלק ב סוף פרק ד. וכמ"ש בד"ה "וידבר אלוקים וכו' וארא אל אברהם" וכו' בעניין "אימתי גדול הוי"ה? כשהוא בעיר אלוקינו" וכו'. וזהו "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו הוי"ה", שעל ידי בחינת אלוקים הוא גילוי שם הוי"ה וכו' עיין שם, ועיין מעניין "כי חלק הוי"ה עמו" בזהר ח"א דף צו עמוד ב, קסא ב, ח"ב דף צו א, ח"ג סב ב, צד א, דף רפו ב. וזו לשון הרמ"ז שם: בכל מקום, הם אחוזים בו – בין בבריאה יצירה עשיה, בין באצילות. כי חלק הוי"ה הם ארבע אותיות הוי"ה, שהם נשמת ארבע עולמות, לכל אחד יש לו חלק בפנימיות שלהם, עכ"ל. ובפרשת תרומה (דף קלד עמוד ב) כתב, וזה לשונו: שאף על פי שיש פירוד בין בריאה יצירה עשייה לאצילות, היינו בבחינת כלי העולמות, אבל לא בבחינת האור הפנימי המתפשט בהם, שהרי סודו שם הוי"ה: "באצילות, ה' בריאה, ו' ו-ה' ביצירה ועשיה, עכ"ל.

למהויות שונות אלא רק למופעים שונים של אותה מהות. בכל השמות שאנחנו קוראים לקב"ה אנחנו מתכוונים לאותו דבר, אלא שכשאנחנו מדברים על השמות השונים אנחנו מדברים על מופעים שונים – הן מבחינת דרגת הגילוי והן מבחינת סוג הגילוי.

במובן מסוים לכל אדם יש הרבה שמות, משום שחלק משמות הללו הם שמות כוללים, וחלק מהם הם התייחסויות פרטיות ואישיות. כל אחד מהשמות הללו בעצם לא משתייך למהות אחרת אלא הוא משתייך להתייחסות אחרת. למשל אדם

זה כך שהיינו שנשמת האדם הוא חלק משם הוי"ה ברוך הוא (כמו שנתבאר באגרת התשובה פרק ד), ואם כן איך אנו אומרים שרק על שם אלוקים דווקא אומרים אלוקינו. אם "חלק הוי"ה עמו", אם נשמתנו בעצמה היא חלק וניצוץ משם הוי"ה, אז איך אפשר לומר שרק לשם אלוקים יש שייכות אלינו?

אך העניין, שהרי אנו אומרים "הוי"ה אלוקינו", אם כן רוצה לומר שהשם הוי"ה הוא עצמו ממש אלוקינו. חשוב להסביר כאן גם בשביל עניין נוסף בתוך העניין של השמות. הרי השמות אינם מתייחסים

וכמו שהוא מביא בהרבה מקומות: וכמ"ש בד"ה "וידבר אלוקים וכו' וארא אל אברהם" וכו' בעניין "אימתי גדול הוי"ה? כשהוא בעיר אלוקינו", ובעוד מקומות. וזהו "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני הוי"ה", שעל ידי בחינת אלוקים הוא גילוי שם הוי"ה. וזו לשון הרמ"ז שם: בכל מקום, בכל דרגה, הם אחוזים בו – בין בבריאה יצירה עשיה, בין באצילות. כי חלק הוי"ה הם ארבע אותיות הוי"ה, שהם נשמת ארבע עולמות, לכל אחד יש לו חלק בפנימיות שלהם, עכ"ל. ההתגלות מופיעה בכל עולם לפי הדרגה שלו, ובכל מקום לפי המהות שלו. כלומר יש התגלויות רחוקות ויש התגלויות קרובות, אך בסופו של דבר הן כולן מתייחסות לאותו הדבר, אלא שיש להן דרגות שונות ומופעים שונים.

ובפרשת תרומה (דף קלד עמוד ב) כתב, וזה לשונו: שאף על פי שיש פירוד בין בריאה יצירה עשייה לאצילות, היינו בבחינת כלי העולמות, אבל לא בבחינת האור הפנימי המתפשט בהם, שהרי סודו של האור הפנימי הוא שם הוי"ה: י' באצילות, ה' בבריאה, ו' ו-ה' ביצירה ועשיה, עכ"ל. זאת אומרת ששם הוי"ה מאיר בשלמותו בכל העולמות. הפירוד והחלוקה שאנחנו עושים היא רק בבחינת ההתגלות, כלומר שיש עולמות שבהם הוא מתגלה ויש עולמות שבהם הוא מכוסה בעצם בנייתו של העולם.

שבמקצועו הוא שוטר, ויש לו אישה וילדים: בשביל הילדים שלו הוא אבא, בשביל אשתו הוא בעל, ובשביל האיש ברחוב הוא שוטר. מה הוא בעצמו? הוא בעצמו גם כן משהו, אלא שהמהות של האדם אינה מתגלה בדרך כלל. כל השמות האלו לא באים לתאר אנשים שונים, אלא הם שמות של איש אחד. כשהבן אומר 'אבא שלי' וכשהאיש ברחוב אומר 'שוטר', הם מתכוונים לאותו אדם ולאותה מהות; אמנם האבא איננו שוטר בתוך הבית ולהיפך, אבל המהות היא אותה מהות בעצמה.

באותו אופן, גם השמות השונים של הקב"ה מתייחסים לאותה מהות, ובתוך ההתייחסויות לאותה מהות יש את שם ובחינת הוי"ה, שהיא בחינה שקרובה יותר אל המהות, היא יותר שייכת אל המהות האישית מאשר אל הצמצום, אל הדבר שמתגלה כלפי חוץ; אבל באמת, גם שם הוי"ה וגם שם אלוקים שניהם מתייחסים לאותה המהות, וגם העניין של הפנימיות נמצא בשם שמתגלה – ולכן 'הוי"ה הוא אלוקינו'.

ופירוש, כי בוודאי יש בכל נשמה חלק משם הוי"ה ממש ברוך הוא. אך שהמשכה זו הוא על ידי שם אלוקים, כי שם הוי"ה הוא האור והחיות ושם אלוקים הוא בחינת הכלים שבהן נמשך האור, והן בחינת אותיות שבהן נמשך התוכן. לכן הוי"ה הוא אלוקינו, כלומר שההתגלות של שם הוי"ה היא בבחינת אלוקינו, בבחינת הצמצום; התוכן הגדול נמצא בתוך ההשתלשלות המתגלה.

ויש לעיין, דאם כן איך שייך לומר שכל ישראל יש לכל אחד ממש חלק משם הוי"ה שהוא בחינת אצילות ממש, דהיינו או אצילות העליון ממש או אצילות שבבריאה יצירה עשייה.

הסתכל על הילד ואמר: 'אולי הרגליים שלו יישארו עקומות, אבל הראש שלו יהיה ישר' – כלומר אין איזושהי פרופורציה בין הרגליים העקומות לבין הראש. הדבר הזה נכון גם בצורה יותר פנימית: גם אין פרופורציה בין מעלת הנשמה לבין הכלים שלה – לא לכלים החיצוניים ואף לא לכלים הפנימיים. יכול להיות אדם שיהיה איש חכם ונבון במובן הזה שיש לו כלי רוח וכלי המחשבה שלו הם במדרגה גבוהה, אבל הנשמה שלו היא נשמה קטנה; ויכול להיות גם להיפך – שלאדם תהיה נשמה גדולה עם כלים קטנים. באופן עקרוני נכון לשים נשמה גדולה בכלים גדולים כדי שהיא תוכל לבוא לידי ביטוי, אבל זה לא תמיד קורה. מפעם לפעם אפשר לפגוש בן אדם אינטלקטואל גדול, שאת הנשמה שלו היה כדאי לו להחליף. לענייננו, הנקודה היא שמעלת הנשמה לא קשורה בהכרח לכלים שבהם היא באה לידי ביטוי.

דיברו הרבה על זה שיש אנשים עם נשמות גדולות, ולנשמה שלהם אין כלי ביטוי נכונים שעל ידם היא תוכל להביע את עצמה. לפעמים הנשמה לא יכולה להביע את עצמה כראוי משום שאין לה כלים שיכולים לשאת אותה. אפשר לפעמים לראות ולהרגיש שיש בתוך הגוף, בתוך הכלים המצומצמים הללו נשמה גדולה או 'נשמה גבוהה', אבל במידה מסוימת הנשמה הגבוהה הזו היא

נשמות דאצילות – גבולות הנשמות

ויש לעיין, דאם כן איך שייך לומר שכל ישראל יש לכל אחד ממש חלק משם הוי"ה שהוא בחינת אצילות ממש, דהיינו או אצילות העליון ממש או אצילות שבבריאה יצירה עשייה. הרי שם הוי"ה הוא החלק הפנימי, המאור שזורם בכל העולמות, ולכאורה המאור הזה שייך לכל הפחות לדרגת עולם האצילות. וכאשר מדברים על "חלק הוי"ה עמו", יוצא שבכל נשמה יש נקודה של עולם האצילות, והרי וודאי רוב הנשמות הן מהעולמות של בריאה יצירה עשייה ממש, ולא מאצילות שמבריאה יצירה ועשייה.

במקום אחר הוא מדבר על זה שמעלת הנשמה היא מעלה לעצמה שאיננה קשורה ואיננה זהה למעלת האינטלקט או למעלות אחרות, כשם שהיא איננה קשורה בשאלה איזה גוף יש לי. יכולה להיות לאדם נשמה גדולה וגוף שהוא לא כל כך גדול, ולא פעם רואים אפילו להיפך: שיש לאדם גוף שהוא בסדר גמור, אבל מה שבפנים הוא נוצה בעלמא; אנחנו יודעים שאין לזה קשר. באותו אופן ואף יותר מזה, גם בנשמה קיים העניין של כלי, ולא רק בכלים החיצוניים – כשם שאם אסתכל על יד של אדם ואראה שיש לו יד מעוותת, אני לא אומר שזה מראה שיש לו שכל עקום.

סיפור פעם על ילד שנולד, ואימו באה אל הרבי לבכות שיש לו רגליים עקומות. הוא

היחיד שרואה, והם הסתכלו עליו כבריאה משונה משום שהוא תיאר להם כל מיני דברים שהם טענו שהם בכלל לא קיימים: זה ירוק, זה צהוב זה אדום וכן על זו הדרך – אבל בשביל העיוורים הללו אין בכלל הבחנה כזו, הם לא יכולים להכיר בדבר כזה. כשהוא תיאר להם שיש שמש, ירח וכוכבים וכיוצא בזה – לכל הדברים האלו אין שום ממשות בשבילם, ולכן הוא נתפס מבחינתם כל הזמן כזר וכמשוגע. הם אמרו לו: 'כולם יודעים שאין דבר כזה – עובדה שאף אחד מאיתנו לא ראה ולא שמע על זה!'

נשמה של אצילות שמגיעה לעולם הזה היא במובן מסוים חיה כולה או חלקה באיזו מין מציאות אחרת, ולכן כשהיא חיה בתוך המציאות שלנו יש לה זרות כפולה: אנחנו לא מבינים אותה והיא לא מבינה אותנו. אנחנו נראים לה כיצורים מוגבלים, יצורים שלא יכולים לראות מעבר לקומה של עצמם; ואנחנו רואים אותה כמי שחיה בכל מיני עולמות אחרים שבשבילנו הם בלתי אפשריים או בלתי קיימים וכיוצא בזה.

יש תיאור פיזיקאלי לעניין הזה: אנחנו יושבים בחדר הזה, והוא בעצם מלא בצלילים ובתמונות. עובדה – אם ישימו פה מכשיר קליטה טוב יראו שהחדר הזה מלא בקולות. ככל שהמכשיר יהיה יותר טוב הוא ישמע אלפי קולות שמשדרים מכל העולם ואלפי תמונות שמשודרות מכל מקום. נתאר לעצמנו שיש מישהו שיכול לחוש את הדברים הללו בתחושה בלתי אמצעית והוא הולך כאן – הוא כל הזמן שומע קולות. היו מספרים על הבעל

משוללת כלים נכונים בשביל לבטא את עצמה.

אדמו"ר הזקן אומר כאן שרוב הנשמות הן נשמות של עולמות הבריאה יצירה עשיה, ואילו הנשמות דאצילות הן נשמות בודדות של אנשים יחידי סגולה. כיוון שעולם האצילות הוא עולם פנימי, אז נשמה של אצילות בעצם תמיד חיה בצורה זו או אחרת בעולם האצילות. יש נשמות של אצילות, שכמו שקוראים להן במאמרים אחרים הן 'נוני ימא דאזלין ביבשתא' – דגי ים שהולכים ביבשה. בשבילם הכל זה ים גדול והם שוחים בו; הם נמצאים פה ולמראית עין הם נמצאים ביבשה, הם לכאורה הולכים איתנו וחיים איתנו – אבל בעצם הם חיים בעולם אחר. יש כל מיני צדיקים שאומרים עליהם שיש להם נשמה דאצילות, וכך למשל גם אומרים על משה רבינו – ובאמת היה לו קשה להבין את האנשים; כלומר הוא הצליח להבין אותם, אבל הם היו נראים לו משונים.

נתאר לעצמנו עולם שבו כולם עם טלפתיה, ובעולם כזה יש לי יחס ישר עם כל האנשים האחרים, כולם יכולים לשוחח אחד עם השני באופן של 'נפש עם נפש'. וכשאני מגיע למקום מסוים ואני רואה שהם לא יכולים לעשות את זה, אני חושב שכולם שם הם סוג של חירשים אילמים – ובעצם זה מעין העניין של אדם עם נשמה גדולה, עם נשמה דאצילות.

מישהו כתב פעם ספר – הוא בעצמו לא היה איש חכם, הוא היה יותר חכם בתור סופר מאשר בתור אדם – על מישהו שבא לאיזה עמק שכולם בו עיוורים והוא היה

והרי ודאי רוב הנשמות הם מבריאה יצירה עשיה ממש, ולא מאצילות שבבריאה יצירה עשיה. ועיין מזה בהרמ"ז ריש פרשת משפטים ד"ה מה תוספת לנשמתא. ויש לומר שאף על פי כן שורשן כולם מאצילות ממש, רק פירוש נשמות דבריאה יצירה עשיה היינו שהנשמה שבגוף אינה כי אם מבריאה יצירה עשיה, אבל שרשה ממש יש לומר כולם מאצילות ממש, וכמו שנתבאר בביאור על פסוק "יונתי בחגוי הסלע".

אליו – זוהי מדרגה גבוהה יותר מאשר גילוי אליהו; גילוי של 'נשמת אדם תלמדנו'.

אגב, כל כמה שזה ישמע מוזר, הבסיס התיאורטי האפשרי היחיד בשביל דמוקרטיה זוהי רק אמונה. דמוקרטיה היא אחד הדברים הפחות הגיוניים בעולם, משום שכל בדיקה מעשית מלמדת אותנו כמה אנשים אינם שווים וכמה שיש חילוקי מדרגות בין בני אדם. הבסיס של הדמוקרטיה עומד על זה ששורש הנשמות הוא אחד, ובעצם כל הנשמות הן שוות אלא שיש הבדל רק באיזה חלק של הנשמה מתגלה. יש אנשים שיש להם כל מיני מגבולות פיזיות, וזה גורם לכך שלמרות שיש להם נשמה בדיוק כמו לכל אחד אחר – הנשמה הזו לא מצליחה להגיע לידי גילוי, בגלל מכשולי הגוף. אבל אם אני מתייחס לנשמות כגון אלו בהתייחסות אחרת, בהתייחסות שנוגעת להתגלות של הנשמות הללו – אז בפירוש לא יכול להיות שוויון.

היה ביולוג אנגלי אחד שבין השאר היה חבר המפלגה הקומוניסטית, ובתר ביולוג הוא כתב ספר שנקרא 'חוסר השוויון של בני האדם', והוא מדבר על זה שבפירוש יש חוסר שוויון בין בני האדם. כלומר הרעיון הזה בא לידי ביטוי מבחינה

שם טוב ועל צדיקים נוספים, שהם לא היו יכולים לשבת בשקט מפני שכל הזמן הם היו שומעים כרוזים מהשמים. הבעש"ט כל הזמן שמע חדשות שאף אחד לא שומע אותן, בגלל שהוא היה מכוונן למעין עולם אחר. זוהי אם כן נשמה של אצילות, ונשמות כאלו הן נדירות מאוד. רוב האנשים הגדולים הם נשמות של בריאה, ויש גם נשמות של יצירה ושל עשייה, ויש בזה מדרגות אחרי מדרגות – עד לנשמות מאוד פשוטות.

השאלה שאדמו"ר הזקן שאל היא איך אפשר לומר שכל אדם מישראל הוא "חלק הוי"ה עמו", והרי ודאי רוב הנשמות הם מבריאה יצירה עשיה ממש, ולא מאצילות שבבריאה יצירה עשיה. ויש לומר שאף על פי כן שורשן כולם מאצילות ממש, רק פירוש נשמות דבריאה יצירה עשיה היינו שהנשמה שבגוף אינה כי אם מבריאה יצירה עשיה, אבל שרשה ממש יש לומר כולם מאצילות ממש וכמו שנתבאר בביאור על פסוק "יונתי בחגוי הסלע".

בעצם כל הנשמות שייכות בשורשן לאותה המדרגה, אלא שלנשמה שיש לה קומוניקציה עם הגוף היא נשמה בדרגה נמוכה יותר. מישהו פעם אמר שיש מדרגה שנקראת גילוי אליהו, אבל גילוייה של הנפש בעצמה, כאשר נשמת האדם מתגלה

היא עדיין תיסע בהילוך ראשון. שלא נדבר על אלה שנוסעים לאחור – יש גם כאלו, והם בכלל לא יודעים שאפשר לנסוע קדימה. חלק מהנקודה הזו הוא עניין של תודעה, וחלק הוא משהו מעשי – יש מישהו שנתקע בהילוך שני, והוא פשוט לא יצליח להגיע להילוך שלישי. כבר נסעתי במכוניות כאלה ולכן אני בקי ורגיל – למרות שבאופן תיאורטי יש למכונית הזו הילוך שלישי, היא פשוט לא תצליח להגיע אליו.

בזוהר כתוב שכשהאדם נולד הוא מקבל נפש, ואם "זכה יתיר יהבין ליה רוחא, זכה יתיר יהבין ליה נשמתא" (זוהר ח"ב צד, ב); לא נותנים לו נשמה אחרת, אלא נותנים לו לעלות קומה בתוך ההוויה של עצמו. יש לנו בחירה חופשית מסוימת ומוגבלת שבה אנחנו יכולים להתאמץ לעלות עוד קומה, אבל לא תמיד זה אפשרי. כפי שאמרתי, יש אנשים שכשהם נולדים הם כבר בקומה חמישית, ובאיזושהי מידה התהליך של החיבור לגוף לא שינה שום דבר כיוון שהוא שייך לקומה העליונה; יש אנשים שנולדים בקומה של 'זכה יתיר'. כלומר יש צד כזה שאני יכול לקבוע את הגבולות שלי, אבל ההבקעה הזו תהיה מוגבלת משום שיש תחומים שאני כביכול לא מסוגל להגיע אליהם בכוחות עצמי.

במקום אחר הוא מדבר על זה שפעמים אדם זוכה לאיזו התגלות, לסוג של שבירה. הבעל שם טוב אמר את זה פעם על מישהו שבתחילה היה מתנגד שלו ואחר כך נהיה קרוב אליו, ודווקא בנו – ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב – היה מפורסם.

מעשית מצד הביולוגיה, אבל באותה מידה יש גם בפירוש חוסר שוויון בין נשמות. במקום אחר הוא מדבר על אהבת ישראל, והוא מדבר על כך ש-"כולנו בני איש אחד נחנו" (בראשית מב, יא), שכל הנשמות באות ממקור אחד, שכולן שייכות לאותו שורש. והוא כותב יותר מזה: אנחנו לא באמת יודעים את שורשה של נשמה, ולכן יכול להיות שפלוני שהוא קטן פה בעולם הוא באמת עם נשמה גדולה, ולכן אנחנו לא יכולים להתייחס לאנשים שונים על ידי החשבונות הללו. לכן, כשמדברים על שורש הנשמות אז באמת "חלק הוי"ה עמו", כלומר בכל הנשמות יש עניין של הוי"ה, ששורש הוי"ה מצוי בהן. אלא שאותו חלק שיש לנו קומוניקציה אליו, הוא אותו החלק של מה שאני מקבל.

נתאר לעצמנו שכל אדם מקבל בית של חמש קומות ומרתף. יש אנשים שלעולם לא עולים מעבר לקומה הראשונה של הבית שלהם – יש אנשים שמעדיפים לחיות במרתף, ויש אפילו אנשים שעובדים קשה כדי לחפור מתחת למרתף וללכת עוד יותר נמוך. זאת אומרת שהשאלה איפה אני גר בתוך הנשמה שלי, היא במובן מסוים מורכבת מחלק מולד ומחלק החלטי – אני מחליט שאני רוצה לגור רק בקומה הראשונה.

תיאור שונה שמישהו פעם דיבר עליו, הוא שאני נוסע במכונית אבל רק בהילוך ראשון. אני יכול לנסוע במכונית, אבל אני לפעמים לא יודע שהיא יכולה לנסוע מהר יותר, כיוון שבהילוך הראשון יש לה מגבולות עד כמה מהר היא יכולה לנסוע, ולכן אני יכול ללחוץ ולהתאמץ – אבל

ואף גם הנשמה המלוכשת בגוף היא מבחינת שם הוי"ה, כעניין מ"ש בעץ חיים שער השמות שער מד פרק ד, דיו"ד כלים הפנימיים דבריאה הם שמות הוי"ה, והרי הנשמות נמשכו מפנימיות הכלים.

מדברים על העניין הזה גם מבחינה אינטלקטואלית: יש אנשים שזכירה באה להם כל כך בקלות, כך שיש אנשים שלא מצליחים להבין מה פירוש הדבר שמישהו צריך לשבת ולשנן בעל פה – מפני שאותם אנשים פשוט קוראים וזוכרים, הם זוכרים פרצופים ודברים מעין אלו. לעומת זאת, יש אנשים שבשבילם זכירה זו מאמץ, ואותם אנשים יכולים לזכור יותר על ידי הרבה מאוד עבודה, אבל זה דורש מהם הרבה יותר זמן והרבה יותר מאמץ בכדי להגיע לאותם הישגים של זכירה או לאותם הישגים אינטלקטואליים של אנשים אחרים.

כיוצא בזה יש בהרבה דברים אחרים, שבהם אפשר להגיע להישגים בעזרת כלים מסוימים. לכן, מבחינה פרקטית אדם נולד עם נשמה קטנה והוא בדרך כלל נשאר עם נשמה קטנה, ואדם שנולד עם נשמה גדולה יש לו יותר אפשרויות לקלקל אותה, ולכן נשמה גדולה צריכה יותר שמירה מאשר נשמה קטנה – משום שהיא הרבה יותר רגישה והיא ניתנת יותר מהר לפגיעה ולפגימה. כלומר יכול להיות אדם שהוא לא צדיק אלא להיפך – ועדיין יש לו נשמה גדולה, אלא שהנשמה הזו עברה איזשהו עיוות ולכן היא לא מצליחה לצאת אל הפועל. קורה מפעם לפעם שפוגשים את הדברים הללו, ולפעמים זהו פגם שאיננו ניתן לתיקון. אפשר לראות שלמישהו יש שיירים או שברים של אדם גדול – אבל אלו רק שברים, כיוון

הם היו ממשפחה – שיש לה צאצאים עד היום – שהייתה מפורסמת כמשפחה עם התגלויות, משפחה של 'נשמות גבוהות'. היו מספרים שלאמא שלו היו קוראים 'ענטא הנביאה', ומאוד כיבדו אותה. היו מספרים עליה שהיא הייתה מטאטאת את הבית ובאמצע הייתה מניחה את המטאטא ואומרת קדושה. למה? כיוון שעכשיו היא שומעת את המלאכים אומרים 'קדוש' והיא מצטרפת אליהם. בכלל, על בעלה אמר הבעל שם טוב שהוא נולד עם נשמה מאוד קטנה, ומרוב עבודתו הוא זכה לנשמה גדולה – שזה דבר שהוא יוצא מן הכלל; זאת אומרת שאדם יכול לעשות את זה. יש דברים שבהם קובעים כביכול מהם התחומים והגבולות של ההישג האנושי, אבל עם אינסוף זמן או הרבה מאוד זמן ועם כמות אדירה של מאמץ – נראה שאפשר לעשות כל דבר.

להבדיל, היה פעם מישהו שהיה מנהל של קרקס מאוד מוצלח, והוא אמר ש אפשר לאמן אפילו תרנגולות לעשות כל מיני דברים מופלאים, אבל זה דורש הרבה מאוד זמן. אותו דבר שיצור מאוד אינטליגנטי ילמד בפעמיים, יכול להיות שתרגולת תלמד באלף פעם – אבל בסופו של דבר היא תוכל ללמוד את זה. באותו אופן, אדם במדרגה נמוכה צריך לעבוד פי עשר קשה כדי להגיע למדרגה גבוהה יותר.

כולם הודו בכל מה שאמרו להם להודות מפני שאת כולם הצליחו לשבור באיזושהי מידה. הוא הכיר רק איש אחד שמעולם לא הודה – הוא היה איזה אנרכיסט יהודי שנשאר ככה. כתוב בגמרא משהו מאוד מעניין, שמבטא גם את השאלה גבולות המאמצים. מסופר בספר דניאל (פרק ג) על חנניה מישאל ועזריה שהיו מוכנים להיות מושלכים לכבשן האש, ובלבד שלא לעבוד עבודה זרה. הגמרא אומרת (כתובות לג:): שאם היו מכים אותם הם היו עובדים עבודה זרה.

אגב, ההנחה כעת ומה שאומרים גם לכל מיני שבויים היא שכמו שאנחנו יודעים, כעת על הגוף ועל מבנה הנפש האנושית, למעשה אי אפשר לצפות משום אדם שיעמוד בחקירה עם עינויים ולא יספר שום דבר, ולפעמים זו רק שאלה של זמן. פה ושם קורה שיש אנשים ששום דבר לא שבר אותם, ואנשים כאלו הם באמת גיבורים כיוון שהם עושים מעל ומעבר למה שאפשר לצפות מאדם שיעשה. יש אנשים כאלה, והיו גם בעם ישראל אנשים כאלה – וודאי היו אנשים שעברו עינויים שהם אולי פרימיטיביים אבל הם קשים מאוד, אבל הם עדיין שמרו את הסודות שלהם לעצמם, אבל אלו דברים שאנשים אחרים אולי לא היו עומדים בהם, כיוון שיש גבולות שאי אפשר לצפות מאדם שיעמוד בהם.

ואף גם הנשמה המלובשת בגוף היא מבחינת שם הוי"ה, כעניין מ"ש בעץ חיים שער השמות שער מד פרק ד, דיו"ד כלים הפנימיים דבריאה הם שמות הוי"ה, והרי הנשמות נמשכו מפנימיות הכלים.

שההוויה שלו נשברה. לפעמים מישהו גם מצליח לתקן אותה.

מספרים על בעל תשובה מפורסם, שלא היה רק יהודי הגון אלא גם חסיד נלהב. הוא ניגש פעם לאחד הצדיקים הגדולים, ר' דוד מלעלוב שאמר לו: 'אם אתה רק תעשה תשובה, אני מקנא בכמה גדול תהיה' – וזו הייתה נקודה של זעזוע עבורו, אחת הנקודות שגרמו לו לשינוי. אדם יכול להיות צדיק וישר והגון ונחמד ואינטליגנט ותלמיד חכם – ולהיות עם נשמה קטנה; ויכול להיות אדם שלא יהיו בו כל אלה. עם חלק מזה נולדים, ועל חלק מזה האדם עובד עד הגבולות הפרקטיים שלו.

יש דברים שאומרים עליהם שבשביל לעשות אותם ולהגיע אליהם צריך לעשות מאמצים הרואיים, אלא שבדרך כלל לא עושים מאמצים כאלה כיוון שאי אפשר לעשות אותם לאורך זמן. קורה שיש מישהו שמצליח לעמוד על העניין הזה, ומסיבה כזו או אחרת לא זז מדרכו – ואז הוא באמת מצליח לעלות בתוך הדרגות שלו. אלא שזה דורש יותר מאמץ מאשר מה שאפשר לצפות; יש דברים שאפשר לצפות מכל אדם, אפשר לדרוש דרישות פחות או יותר מכל אדם ולקוות שהוא יעשה אותם מפני שהם בתוך התחום האנושי – אבל יש דברים שהם כבר מאמצים כבדים מידי ואותם אפשר לבקש רק מיחידים. ויש דברים שאי אפשר לבקש אפילו מהם.

היה מישהו שהיה בברית המועצות לשעבר, והוא טען שמכל האנשים שנחקרו במשפטים הסובייטים בשעתו,

על כל פנים מזה מובן עניין פירוש אלוקינו, היינו ששם הוי"ה ממש הוא אלוקינו, כוחנו וחיותנו ממש (ועיין מ"ש מזה בד"ה "קודש ישראל לה"). קיצור. עניין ויעקבני וכו'. שלוש תשובות. האחת להיות סור מרע, שלא להיות עונותיכם מבדילים וכו', ואז נעשה בחינת אלוקינו. וזהו "ברוך אתה ה' אלוקינו". ועניין פירוש אלוקינו וצמצם שכינתו. ועניין "חלק הוי"ה עמו" ופירוש "הוי"ה אלוקינו".

נשאר, מפני שכפי שהוא הסביר כל אדם עובר את המדרגה של יעקב, שכן כדי להיות ישראל צריך קודם כל להיות יעקב. הוא הזכיר שיש שלוש תשובות. ויש האחת שהיא מקבילה לעניין שהוא עוסק בו, ועניינה של התשובה הזו הוא להיות סור מרע, שלא להיות עונותיכם מבדילים וכו', ואז נעשה בחינת אלוקינו. וזהו "ברוך אתה ה' אלוקינו". ועניין פירוש אלוקינו הוא העניין של וצמצם שכינתו. ועניין "חלק הוי"ה עמו" ופירוש "הוי"ה הוא אלוקינו".

בהמשך אדמו"ר הזקן ידבר גם על התשובה השנייה, שהיא נוגעת לשאלה שמעבר לזה שאדם מוציא ומסיר את המכשולים וההסתרות – איך הוא מגיע לידי דביקות. מעבר לזה יש דרגה אחרת, שהיא התשובה שבה אדם חוזר עד האיך-סוף. באופן כללי, העניין של התשובה הוא חזרה של הנשמה: האדם הולך חזרה בדרך, ובכל דרגה הוא עובר מדרגה אחרת של עולם, והמדרגה הראשונה זה בחינת אלוקינו, לאחר מכן יש את המדרגה של הוי"ה, ולאחר מכן את המדרגה של האיך-סוף בעצמו.

על כל פנים מזה מובן עניין פירוש אלוקינו, היינו ששם הוי"ה ממש הוא אלוקינו, כוחנו וחיותנו ממש. כשמדברים על 'אלוקי בקרבי' אני לא מדבר על בחינת ההוויה, שהיא הנסתר והנעלם, אלא על בחינת אלוקים – על הבחינה שממנה אני יכול להגיע לגילוי, דווקא משום שיש צמצום.

כפי שדובר לעיל, כדי שיהיה גילוי שכינה הקב"ה צריך כביכול להניח שיהיה דבר שיכול להיות בו גילוי, וכדי שיהיה גילוי כזה יש צורך לצמצם ביתר שאת את האור הראשוני. בסופו של דבר, הדבר הזה נכון לא רק בדברים של מעלה אלא גם בדברים של מטה. אפשר להביט בשמש, אבל לא רואים שום דבר, אני לא רואה איך בדיוק השמש נראית; מדוע? מפני שיש שם יותר מדי אור. אם מישהו רוצה להסתכל בשמש, מייעצים לו לקחת זכוכית מפויחת ולהסתכל דרכה. הרי שגם כאן כדי שיהיה גילוי, כדי שאוכל לראות – אני צריך לעשות הסתר, צמצום. ככל שההוויה יותר גדולה, הגילוי שלה הוא בעצם הסתר והוא לא נותן אפשרות לראות את ההוויה במלואה.

קיצור. עניין ויעקבני וכו'. על אף שיעקב נקרא ישראל השם יעקב עדיין תמיד

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

